

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2021. gada 17. maijā
(OR. en)

8693/21

EDUC 162
JEUN 48
SOC 261
EMPL 194

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iep. dok. Nr.:	7985/21
Temats:	Padomes secinājumi par to, kā ar taisnīgumu un iekļautību izglītībā un mācībās veicināt panākumus izglītībā ikvienam

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par to, kā ar taisnīgumu un iekļautību izglītībā un mācībās veicināt panākumus izglītībā ikvienam; secinājumus Padome (Izglītība, jaunatne, kultūra un sports) apstiprināja sanāksmē, kas notika 2021. gada 17. un 18. maijā.

**Padomes secinājumi par to, kā ar taisnīgumu un iekļautību izglītībā un mācībās veicināt
panākumus izglītībā ikvienam**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

SAISTĪBĀ AR

1. Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija kopīgi izsludināja Gēteborgas sociālajā samītā 2017. gadā, un jo īpaši tā pirmo, trešo un vienpadsmito principu,
2. Padomes Rezolūciju par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030), kurā kā pirmā stratēģiskā prioritāte ir paredzēts uzlabot kvalitāti, taisnīgumu, iekļautību un panākumus izglītībā un mācībās ikvienam;

ATGĀDINOT politisko kontekstu, kas izklāstīts pielikumā;

ŅEMOT VĒRĀ

3. 2020. gada Izglītības un apmācības pārskatā konstatēto, kurā citstarp secināts, ka:
- a) pateicoties dalībvalstu pastāvīgiem centieniem, līdzdalība pirmsskolas izglītībā un aprūpē no četrus gadu vecuma ir plaša, gandrīz sasniedzot "Izglītība un apmācība 2020" (*ET 2020*) mērķi, tomēr joprojām ir grūtības ar nevienādām piekļuves iespējām un kvalitāti;
 - b) izglītību un mācības priekšlaicīgi pametušo skaits 2019. gadā bija 10,2 %, gandrīz sasniedzot *ET 2020* mērķi. Tomēr personām ar invaliditāti šis rādītājs bija 20,3 %, un ārvalstīs dzimušiem skolniekiem ir lielāka varbūtība, ka viņi priekšlaicīgi pametīs izglītību, nekā attiecīgajā valstī dzimušiem skolniekiem (attiecīgi 22,2 % un 8,9 %). Vairāk jaunu vīriešu nekā sieviešu priekšlaicīgi pamet izglītību (attiecīgi 11,9 % un 8,4 %), un pēdējo desmit gadu laikā šī atšķirība kopumā ir saglabājusies nemainīga;
 - c) 2018. gada *PISA* pētījumā redzams, ka ES nav izpildījusi savu *ET 2020* mērķi samazināt pamatprasmju nepietiekamas sekmības rādītāju tā, lai tas būtu mazāks par 15 %. Patiesībā pēdējo desmit gadu laikā ES kopumā nesekmība dabaszinātnēs un lasīšanā ir palielinājusies, bet matemātikā saglabājusies stabila (ES27 valstīs: 22,5 % lasīšanā, 22,9 % matemātikā un 22,3 % dabaszinātnēs). Izteiktas nepietiekamas sekmības līmeņu atšķirības starp dzimumiem saglabājas tikai lasīšanā, kur nesekmīgo zēnu īpatsvars ir lielāks. Turklāt šie rezultāti atklāj, cik svarīga skolnieku labjutībai un mācību rezultātiem ir skolas gaisotne;

- d) ES un lielākā daļa dalībvalstu ir sasniegušas *ET 2020* mērķi – panākt terciārās izglītības iegūšanas rādītāju 40 % apmērā. Tomēr ES joprojām pastāv atšķirības dzimumu starpā, un studentiem, kuriem ir mazāk iespēju, ir mazākas izredzes iegūt terciāro izglītību (43,4 %) nekā viņu vienaudžiem (82,3 %);
- e) progress attiecībā uz pieaugušo dalības izglītībā veicināšanu pēdējo desmit gadu laikā ir bijis lēns, un dalības rādītāji dalībvalstīs joprojām ievērojami atšķiras. ES27 valstīs 2019. gadā rādītājs, kas raksturo pieaugušo dalību mācībās, bija 10,8 %, kas ir neliels palielinājums no 7,8 % 2010. gadā, un tas joprojām ir tālu no 15 % mērķa;
- f) sociālekonomiskā izcelsme joprojām ir vissvarīgākais izglītības rezultātus noteicošais faktors ES, un tas daudziem jauniešiem traucē iegūt pienācīgu pamatprasmju līmeni un liedz īstenot augšupēju sociālo mobilitāti;

4. Kopienas apsekojumu par to, kā mājsaimniecības un indivīdi izmanto IKT (informācijas un komunikāciju tehnoloģijas), kurā noskaidrots, ka 2019. gadā piektajai daļai jauniešu ES (vecumā no 16 līdz 24 gadiem) joprojām nebija pamata digitālo prasmju;
5. 2020. gada *Eurydice* ziņojumu "Vienlīdzība skolu izglītībā Eiropā: struktūras, politika un skolnieku sniegums", kurā ir apzināta politika un struktūras, kas saistāmas ar augstāku vienlīdzības līmeni skolēnu sniegunā, un konstatēts, ka vienlīdzība skolās gan iekļautības, gan taisnīguma ziņā Eiropā ievērojami atšķiras;
6. Covid-19 pandēmiju, kura kopā ar plašo pāreju uz digitālo mācīšanu un mācīšanos ir ievērojami pārslogojusi izglītības un mācību sistēmas visā ES un, visticamāk, traucēs sasniegt vairākus ES līmeņa mērķus un rādītājus izglītības un mācību jomā;

UZSKATA, KA

7. Jaunajā stratēģiskajā satvarā Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030), ņemot vērā tās visaptverošo politisko mērķi izveidot Eiropas izglītības telpu, tagad ir pienācis laiks izvērtēt līdz šim paveikto taisnīguma un iekļautības palielināšanā izglītības un mācību jomā, lai visiem veicinātu panākumus izglītībā un dotu jaunu impulsu ES līmeņa sadarbībai un valstu darbam šajā jomā;

8. Lai gan Padome ir risinājusi jautājumus par taisnīgumu, iekļaujošu izglītību un panākumiem izglītības un mācību jomā, tie vēl ir jāaplūko kopumā un kā savstarpēji saistīti un savstarpēji atkarīgi punkti, kas var palīdzēt noteikt izglītības un mācību sistēmu spēju visiem nodrošināt patiesi sociāli iekļaujošu un saliedētu, taisnīgu un veiksmīgu kvalitatīvu izglītību un mācības, tostarp mūžizglītību;
9. ES izglītības ministri vairākās debatēs, kas notiek kopš 2020. gada, ir uzsvēruši, cik svarīgi ir uzlabot taisnīgumu un iekļautību izglītības un mācību jomā, lai nodrošinātu, ka neviens netiek atstāts novārtā, jo īpaši pēc globālās Covid-19 pandēmijas, kas skāra visas izglītības un mācību sistēmas, tostarp pirmsskolas izglītību un aprūpi;
10. Eiropas izglītības un mācību sistēmām būtu jāizmanto tas, ka iekļautība ir viena no galvenajām prioritātēm ES politikā, finansēšanas programmās un instrumentos, piemēram, jaunajā "Erasmus+" programmā, kurā paredzēti īpaši iekļaušanas pasākumi, Eiropas Sociālajā fondā plus, kurš atbalsta vienlīdzīgas piekļuves kvalitatīvai izglītībai un mācībām visos līmeņos veicināšanu un jo īpaši sniedz atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām grupām, un ES Atveseļošanas un noturības mehānismā, kurš būtu pilnībā jāizmanto, lai novērstu nevienlīdzību izglītībā, kuru saasināja pašreizējā krīze;
11. Izglītības un mācību potenciāls veicināt iekļautību ir pienācīgi atzīts kopīgi pasludinātajā Eiropas sociālo tiesību pīlārā, kā arī Komisijas nesen pieņemtajā pīlāra rīcības plānā ¹, kurā uzsvērts, ka izglītība un mācības ir būtiskas, lai visiem sniegtu jaunas iespējas;

¹ COM(2021) 102 final.

12. Taisnīgums attiecībā uz piekļuvi, iekļautību un panākumiem izglītībā un mācībās ikvienam ir izglītības un mācību pamatprincips, taču ES izglītības un mācību sistēmām to vēl nav izdevies sasniegt, jo pastāv ievērojamas atšķirības dalībvalstu starpā un pašās dalībvalstīs;
13. Izglītībai un mācībām ir svarīga nozīme nevienlīdzības mazināšanā, jo īpaši tādas nevienlīdzības mazināšanā, kas saistīta ar sociālekonomisko statusu, migrantu izcelsmi, rasu vai etnisko piederību ², dzimumu, seksuālo orientāciju un invaliditāti, un ka ir pierādījumi, ka visaugstākos rezultātus sasniedz tās izglītības un mācību sistēmas, kurās likts uzsvars uz taisnīgumu un iekļautību;
14. Sadarbībai starp formālās un neformālās izglītības un mācību iestādēm ir īpaši pozitīva ietekme uz sociālo iekļaušanu, kas bija acīmredzams Covid-19 pandēmijas laikā;
15. Tā kā daudzveidība un atšķirības mūsdienu sabiedrībā turpina pieaugt, izglītības un mācību politikai ir liela nozīme diskriminācijas novēršanā un iekļaušanas, integrācijas un cieņas pret daudzveidību veicināšanā Eiropas Savienībā. Tādēļ izglītības un mācību sistēmas ir jāveido tādas, kurās visām grupām un personām tiek nodrošināta patiešām vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvām mācību iespējām un kurās tām tiek dotas iespējas sekmīgi pabeigt savu izglītības vai mācību ceļu;
16. Jāturpina centieni, lai nodrošinātu, ka arvien vairāk izglītojamo spēj sekmīgi iegūt vidējo (vai līdzvērtīgu) izglītību un mācības un turpināt ceļu uz tālākizglītību un tālākapmācību vai augstāko izglītību, dodot viņiem iespējas attīstīt vērtīgas zināšanas, prasmes un kompetences dzīvei un pilnībā īstenot savu potenciālu;

² Tā ir atsauce uz Padomes Direktīvu 2000/43/EK (2000. gada 29. jūnijs), ar ko ievieš vienādas attieksmes principu pret personām neatkarīgi no rasu vai etniskās piederības.

17. Pēdējos gados valstu un reģionu izglītības un mācību sistēmas ir spējušas uzlabot savu sniegumu, nodrošinot taisnīgāku piekļuvi un iekļaušanu, kas var sekmēt panākumus izglītībā, taču joprojām ir nepieciešami turpmāki centieni, rīcība un pasākumi, lai vienlaikus uzlabotu taisnīgumu, iekļaušanu un panākumus izglītībā. Tas ietver nepieciešamību nodrošināt pieejamāku augstas kvalitātes mūžilgu karjeras atbalstu visos izglītības un mācību līmeņos un veidos ³;
18. Jaunajā "Erasmus+" programmā tagad ir nodrošināti pastiprināti instrumenti, lai labāk veicinātu sociālo iekļaušanu, taisnīgumu un uzlabotu saziņu ar cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un/vai cilvēkiem, kuriem ir mazāk iespēju, citstarp, padarot mobilitātes darbības pieejamākas plašākam izglītojamo, skolotāju, pasniedzēju, skolotāju pedagogu un citu speciālistu lokam;

UZSVER, KA

19. Visiem cilvēkiem visos dzīves posmos vajadzētu būt iespējai attīstīt plašu galveno kompetenču klāstu ⁴, lai gūtu panākumus gan profesionāli, gan personīgi, un pārvarēt pašreizējās un turpmākās pārmaiņas sabiedrībā un ekonomikā, tostarp zaļās un digitālās pārkārtošanās ietvaros. Tas attiecas ne tikai uz sociālo taisnīgumu, bet arī uz ES konkurētspēju;
20. Izglītībai un mācībām ir būtiska loma saistībā ar Eiropas nākotnes veidošanu un lai iedzīvotāji varētu sevi pilnveidot un labi justies, būt gatavi pielāgoties mainīgajam darba tirgum un tajā darboties, kā arī aktīvi un atbildīgi iesaistīties pilsoniskajā dzīvē;

³ Saskaņā ar Padomes Rezolūciju (2008. gada 21. novembris) par mūžilga karjeras atbalsta sekmīgāku iekļaušanu mūžizglītības stratēģijās.

⁴ Padomes Ieteikums (2018. gada 22. maijs) par pamatkompetencēm mūžizglītībā (OV C 189, 4.6.2018., 1. lpp.).

21. Covid-19 pandēmija ir vēl vairāk izgaismojusi vajadzību risināt ilgstošas strukturālās problēmas, kas pārsniedz pandēmijas tūlītējās sekas, tostarp attiecībā uz izglītojamo bērnu un pedagogu labjutību un garīgo veselību. Šī situācija ir pastiprinājusi vajadzību nodrošināt iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību un mācības, tostarp pirmsskolas izglītību un aprūpi, un to, lai tā būtu pieejama un piekļūstama visiem izglītojamajiem neatkarīgi no viņu dzimuma, konkrētās sociālekonomiskās, etniskās, reliģiskās vai kultūras izcelsmes, specifiskām izglītības vajadzībām vai citiem personiskiem apstākļiem;
22. Vienlīdzīgas iespējas visiem piekļūt izglītībai un mācībām ir izšķiroši svarīgas, taču ar tām nepietiek: īpaša uzmanība ir jāpievērš šo jautājumu intersekcionalitātei, proti, izglītojamajiem, kuri saskaras ar papildu problēmām vai tādām, kas pārklājas, piemēram, personām ar speciālās izglītības vajadzībām vai personām ar invaliditāti, personām, kurām patlaban ir smagi personīgie apstākļi, personām, kuras nāk no nelabvēlīgas sociālekonomiskās vides, migrantu izcelsmes personām un minoritātēm, personām no ekonomiski mazattīstītiem apgabaliem, no izolētām, salu vai attālām teritorijām, piemēram, no ES tālākajiem reģioniem. Pamatojoties uz šādu loģiku, ir jāņem vērā īpaši apdāvinātu izglītojamo vajadzības, lai atbalstītu viņus un palīdzētu viņiem pilnībā īstenot savu potenciālu;
23. Lai uzlabotu taisnīgumu un iekļaušanu izglītībā un mācībās, ir arī jāattīsta izpratne par dzimumu līdztiesības aspektiem mācīšanas un mācīšanās procesos un izglītības un mācību iestādēs, vienlaikus apkarojot un izskaužot dzimumu stereotipus un aizspriedumus un novēršot diskrimināciju dzimuma vai seksuālās orientācijas dēļ;

24. Izglītības un mācību sistēmām būtu jāņem vērā visu izglītojamo dažādās individuālās vajadzības, iemaņas un spējas un jāpiedāvā mācīšanās iespējas ikvienam, tostarp saites uz neformālas un ikdienējas mācīšanās iespējām, piemēram, sadarbību ar pieaugušo izglītības centriem, iestādēm vai centriem, kas strādā ar jauniešiem, un kultūras iestādēm;
25. Joprojām ir jāpieliek pūles, lai visi izglītojamie varētu apgūt sociālās, emocionālās, pilsoniskās un starpkultūru kompetences, kas vajadzīgas, lai vēlreiz apliecinātu, nostiprinātu un veicinātu ES demokrātiskās vērtības, pamattiesības, vienlīdzīgas iespējas, sociālo iekļaušanu un nediskriminēšanu, kā arī, lai sekmētu apzinātu un aktīvu pilsoniskumu. Šajā nolūkā pilsoniskuma izglītībai var būt būtiska nozīme, nodrošinot, ka visi izglītojamie gūst izpratni par visām daudzveidības izpausmēm un uzlūko tās ar cieņu, tādējādi attīstot iecietību, demokrātisku attieksmi, kritisku domāšanu un iegūstot starpkultūru un aktīva pilsoniskuma kompetences;
26. Iesaistīšanās pirmsskolas izglītībā un aprūpē nodrošina svarīgu pamatu turpmākiem personiskiem, izglītības un profesionālajiem panākumiem, kas ir īpaši svarīgi bērniem no nelabvēlīgas vides vai neaizsargātām grupām. Lai visiem bērniem nodrošinātu patiešām vienlīdzīgas iespējas piedalīties pirmsskolas izglītībā un aprūpē, joprojām ir jāuzlabo pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmu kvalitāte, iekļautība, piekļūstamība un pieejamība izmaksu ziņā ⁵;

⁵ Saskaņā ar Padomes Ieteikumu (2019. gada 22. maijs) par kvalitatīvām agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmām.

27. Priekšlaicīga izglītības un mācību pamešana un sliktas sekmes mācībās samazina jauniešu sociālekonomiskās iespējas, jo īpaši tiem, kuri ir pakļauti riskam, un tiem, kuriem visvairāk draud atstumtība. Ir jāturpina centieni, lai nodrošinātu patiesi iekļaujošas sistēmas, kurās visi izglītojamie saņem kvalitatīvu izglītību un kurās tiek veicināta un aizsargāta viņu labjutība un garīgā veselība. Tas kopā ar profilakses un atbalsta pasākumiem, kuru pamatā ir izglītojamo individuālās vajadzības un uzlabots kvalitatīvs mūžilgs karjeras atbalsts, ir ļoti svarīgi, lai samazinātu izglītības un mācību priekšlaicīgas pamešanas rādītāju un virzītu izglītojamos uz veiksmīgu vidējās (vai līdzvērtīgas) izglītības iegūšanu, lai tie varētu turpināt ceļu uz tālākizglītību un tālākmācību vai augstāko izglītību;
28. Ir īpaši svarīgi veicināt labākus sasniegumus izglītībā un atbalstīt raitu pāreju uz darba tirgu, tostarp, veicinot mūžizglītību un pieaugušo izglītību ar mūžilga karjeras atbalsta palīdzību, un pastāvīgu personīgo, akadēmisko un profesionālo attīstību un aktīvu pilsoniskumu, vajadzības gadījumā izmantojot profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas procesus;
29. To izglītojamo īpatsvars, kuru sekmība ir nepietiekama, joprojām ir pārāk augsts, un viņu, kā arī mācības priekšlaicīgi pametušo vidū visā Eiropā ir izteikti liels to izglītojamo skaits, kas nāk no nelabvēlīgas vides, no ekonomiski mazattīstītiem apgabaliem vai no izolētām, salu vai attālām teritorijām, piemēram, no ES tālākajiem reģioniem. Tādēļ joprojām ir jāapzina izglītības un mācību politikas pasākumi, kas var labāk veicināt visu izglītojamo panākumus izglītībā, tostarp inovatīvas pedagoģiskas pieejas;

30. Profesionālā izglītība un mācības, tostarp mācekļība un citi darba vidē balstītu mācību veidi, veicina taisnīgumu, nodrošinot, ka profesionālās izglītības programmas ir kvalitatīvas, iekļaujošas un pieejamas visiem, tostarp neaizsargātām grupām ⁶;
31. Tāpat pieaugušo izglītība sniedz visiem, tostarp neaizsargātām grupām, elastīgas iespējas piekļūt mācībām un piedāvā otru iespēju vai alternatīvu izdevību apgūt prasmes un iegūt kvalifikāciju;
32. Sadarbība un savlaicīga informācijas apmaiņa starp izglītības un mācību iestādēm, struktūrām, kuras strādā ar jauniešiem, un sociālo sektoru ļautu laikus atklāt izglītojamus, kuri varētu priekšlaicīgi pamest mācības, un nodrošināt piemērotākus atbalsta pasākumus neaizsargātiem jauniešiem (piemēram, jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu), tostarp ar pastiprinātas Garantijas jauniešiem palīdzību;
33. Augstākajai izglītībai ir potenciāls vairot taisnīgumu un iekļaušanu, atvieglojot un atbalstot skolnieku raitu pāreju no vidējās izglītības uz augstāko izglītību, atbalstot to, ka visu veidu izglītojamie var piekļūt kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai, un veicinot nepietiekami pārstāvēto grupu, tostarp netipisku izglītojamo, līdzdalību. Tā var arī vairāk iesaistīt pieaugušos, veicināt profesionālo pilnveidi un pārkvalifikāciju un piedalīties mūžizglītībā, piedāvājot elastīgas alternatīvas pilna apmēra programmām, izpētot koncepciju par Eiropas pieeju mikroapliecinājumiem un izmantojot to;
34. Boloņas procesā paveiktais darbs ir būtisks sociālās dimensijas turpmākai attīstībai augstākajā izglītībā;

⁶ Saskaņā ar Padomes Ieteikumu (2020. gada 24. novembris) par profesionālo izglītību un apmācību ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai.

35. Digitālajām tehnoloģijām ir svarīga nozīme, lai panāktu, ka mācīšanās vides, digitālā pedagoģija, rīki un uzdevumi ir pielāgojami, personalizēti un piemēroti dažādiem izglītojamajiem. Tās var veicināt patiesu iekļaušanu – ar nosacījumu, ka vienlaikus tiek risināti digitālās plaissas jautājumi attiecībā uz digitālo infrastruktūru, savienojamību un uz piekļuvi digitālajām ierīcēm, iekārtām, resursiem un digitālajām prasmēm, kā arī to piekļūstamību personām ar invaliditāti. Turklāt, lai gan digitālās tehnoloģijas Covid-19 pandēmijas laikā ļāva nodrošināt attālinātas mācības, šī situācija izgaismoja esošās atšķirības attiecībā uz piekļuvi digitālajām ierīcēm un savienojamību, kā arī citas digitālās plaissas izpausmes, piemēram, izglītojamo, pedagogu un aprūpētāju digitālās prasmes un ar to saistītā atbalsta pieejamību;
36. Ētiska, atbildīga un iekļaujoša topošo tehnoloģiju, piemēram, mākslīgā intelekta, izmantošana arī varētu sekmēt digitālās plaissas pārvarēšanu un veicināt iekļaujošāku mācīšanu un mācīšanos;
37. Arvien plašāka piekļuve virtuālajām mācību vidēm paver daudzas jaunas iespējas. Tomēr arvien biežāka un plašāka piekļuve virtuālajām mācību vidēm un to izmantošana pakļauj izglītojamās arī lielākam riskam ciest no iebiedēšanas tiešsaistē, citām aizskaršanas tiešsaistē izpausmēm vai kļūt par dezinformācijas mērķi, jo īpaši sociālajos tīklos. Lai patiesi veicinātu drošu virtuālo mācību vidi, ir jāpūlas nodrošināt, ka izglītojamie tiek izglītoti un pedagogi mācīti par drošību tiešsaistē un ka viņi apzinās konkrētu platformu vai tiešsaistes rīku radītos potenciālos riskus. Vienlaikus izglītības un mācību iestādēm būtu jāievieš skaidras norādes un procedūras, lai reaģētu uz šiem jautājumiem;

38. Skolotāji, pasniedzēji, pirmsskolas izglītības un aprūpes speciālisti un citi pedagoģiskie darbinieki, kā arī izglītības un mācību iestāžu vadītāji un karjeras atbalsta speciālisti visos līmeņos ir būtiski, lai atbalstītu taisnīgumu, iekļaušanu un panākumus izglītībā un mācībās visiem. Lai spētu veikt šo funkciju, viņiem ir jābūt ļoti kompetentiem un apveltītiem ar prasmēm, kompetencēm un pamatzināšanām, kas nepieciešamas, lai izprastu un novērstu nevienlīdzību izglītībā un mācītu un izglītotu arvien daudzveidīgākā, daudzvalodu un daudz kultūru vidē;
39. Skolotāju, pasniedzēju un citu mācībspēku sākotnējai izglītībai, ievadišanai darbā un pastāvīgai profesionālai izaugsmei vajadzētu būt pienācīgi saskaņotai ar attiecīgajiem valsts un reģionālajiem standartiem un ar izglītības un mācību iestāžu izaugsmes procesiem. Tam ir būtiska nozīme attiecībā uz jaunu pieeju ieviešanu, lai labāk reaģētu uz jaunām un sarežģītām situācijām, piemēram, saistībā ar digitālo un zaļo pārkārtošanos. Ir jāpieliek pūles, lai palīdzētu skolotājiem, pasniedzējiem, izglītības un mācību iestāžu vadītājiem un karjeras atbalsta speciālistiem vairota taisnīgumu un celt kvalitāti mācīšanas un mūžilga karjeras atbalsta procesos. Turklāt ir jācenšas gan profesijai piesaistīt vislabākos kandidātus, gan vajadzības gadījumā novērst skolotāju trūkumu, izmantojot labākas un elastīgākas darbā pieņemšanas stratēģijas. Vienlaikus tas palīdzēs uzlabot izglītības un mācību iestāžu kvalitāti un iekļautību, tādējādi uzlabojot izglītības un mācību sistēmu pārvaldību;

AICINA DALĪBVALSTIS ATBILSTOŠI APSTĀKĻIEM VALSTĪ UN SASKAŅĀ AR SUBSIDIARITĀTES PRINCIPU

40. Īstenot izglītības politikas pasākumus un vajadzības gadījumā veikt reformas izglītības un mācību sistēmā, ņemot vērā visu izglītības un mācību spektru un izmantojot visas iestādes pieeju, lai vairotu vienlīdzīgas iespējas un iekļaušanu un veicinātu panākumus izglītībā visos izglītības un mācību līmeņos un veidos, proti:
- a) pievēršot uzmanību tam, ka palielinās izglītojamo daudzveidība, un panākot, lai labāka piekļuve kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai un mācībām tiktu nodrošināta visiem izglītojamajiem, tostarp nelabvēlīgā situācijā esošām un neaizsargātām grupām, piemēram, izglītojamajiem, kuri ir pakļauti nabadzības un sociālās atstumtības riskam, un izglītojamajiem ar specifiskām mācību vajadzībām, personām ar invaliditāti, personām ar zemāku kvalifikāciju/prasmēm, migrantu izcelsmes personām, minoritātēm un personām, kam ir mazāk iespēju ģeogrāfiskās atrašanās vietas dēļ un/vai tādēļ, ka tās atrodas sociālekonomiski nelabvēlīgā situācijā;
 - b) valsts un reģionālā līmenī veicinot visaptverošas stratēģijas panākumiem izglītībā, kuru pamatā ir cieša starpnozaru sadarbība visos līmeņos, lai veicinātu sekmīgu vidējās (vai līdzvērtīgas) izglītības iegūšanu un mācību iespējas un samazinātu to personu skaitu, kas priekšlaicīgi pamet izglītību un mācības, un tādu izglītojamo skaitu, kam ir vājas sekmes, citstarp, atbalstot visas iestādes pieeju un daudzdisciplīnu sadarbību skolās un pie skolām, izmantojot uz izglītojamo centrētu vispārēju un iekļaujošu izglītības un mācību redzējumu, veicinot atsvešināšanās pazīmju agrīnu atklāšanu, pastiprinot riska grupā esošiem izglītojamajiem paredzētas individualizētās ievirzes un atbalsta sistēmas, kā arī veicinot un atbalstot vecāku, aprūpētāju, ģimeņu un kopienu iesaistīšanos;

- c) gādājot, lai visi izglītojamie sasniegtu vismaz minimālu pamatprasmju, tostarp digitālo prasmju, līmeni, īpašu uzmanību pievēršot grupām, kurām ir lielāks nepietiekamas sekmības un priekšlaicīgas izglītības un mācību pārtraukšanas risks, tostarp, izpētot, ar kādām politikas reformām varētu efektīvi veicināt pamatprasmju labāku apguvi – konkrēti, pievērsties mācību programmai un/vai novērtējumam un mūžīgam karjeras atbalstam –, kā arī atbalstīt iestāžu un darbinieku spēju būt inovatīviem un pilnveidot uz izglītojamajiem vērstas mācīšanās pieejas un vides;
- d) strādājot pie tā, lai visi izglītojamie, tostarp īpaši apdāvināti izglītojamie, saņemtu pienācīgu atbalstu un tiem tiktu uzturēts intelektuāls izaicinājums atbilstoši viņu iemaņām un spējām, vienlaikus gādājot par viņu fizisko, emocionālo un psiholoģisko labjutību;
- e) uzturot izglītības un mācību iestādēs drošu vidi, kurā nebūtu vietas vardarbībai, rasismam, iebiedēšanai, iebiedēšanai tiešsaistē, seksuālai uzmācībai, seksismam, kaitnieciskiem izteikumiem, dezinformācijai, maldinošai informācijai un nekāda veida diskriminācijai;
- f) veidojot drošu, labvēlīgu un atbalstošu mācību vidi, tostarp tiešsaistē, kurā visi izglītojamie var augt un pilnveidoties kā indivīdi un kopienas locekļi un justies cienīti, novērtēti un atzīti par saviem konkrētajiem talantiem un vajadzībām, vienlaikus visiem izglītojamajiem nosakot pienācīgi augstus mērķus un gādājot par viņu individuālo labjutību;
- g) nodrošinot, ka iekšējos un ārējos kvalitātes nodrošināšanas procesos izglītības un mācību iestādēs tiek ņemti vērā taisnīguma jautājumi attiecībā uz pieejamību, iekļaušanu un izglītības panākumiem visiem izglītojamajiem;

- h) saskaņā ar valsts un reģionālajiem apstākļiem apsverot iespēju īstenot iedarbīgu mūžilga karjeras atbalsta politiku, nodrošināt karjeras attīstības atbalstu un iespējas pilnveidot profesionālās prasmes visos izglītības un mācību līmeņos un veidos, tostarp, lai atbalstītu iedzīvotāju karjeras maiņu visa mūža garumā;
 - i) veicinot daudzvalodību izglītības un mācību iestādēs, novērtējot un mobilizējot izglītojamo valodu zināšanas, tādējādi gan stiprinot tās valodas prasmi, kurā notiek mācības, gan atbalstot citu valodu prasmju apguvi;
 - j) nodrošinot mācību iespēju *un* iekļaujošas vides pieejamību personām ar invaliditāti un piedāvājot tām individualizētus atbalsta pasākumus mācību vidē, kas maksimāli veicina zināšanu apguvi un sociālo attīstību, lai veicinātu viņu izglītību ⁷;
 - k) strādājot pie tā, lai novērstu izglītojamo psiholoģiskās grūtības un atbalstītu izglītojamos, kuriem ir psiholoģiskas grūtības, tostarp, vajadzības gadījumā, nodrošinot profesionāla atbalsta pieejamību;
41. Veicināt plašu dialogu, sadarbību un inovatīvas pieejas starp publiskām iestādēm, izglītības un mācību iestādēm un galvenajām ieinteresētajām personām, piemēram, vietējām kopienām, vietējām un reģionālām pārvaldes iestādēm, vecākiem un aprūpētājiem, paplašinātām ģimenēm, jaunatnes jomas darbiniekiem, sociālajiem un kultūru mediatoriem, brīvprātīgajiem, sociālajiem partneriem, darba devējiem un pilsonisko sabiedrību, lai nodrošinātu tādu iekļaujošu izglītības un mācību stratēģiju izstrādi, kas veicina taisnīgumu un iekļaušanu un atbilst plašākas kopienas vajadzībām;

⁷ Saskaņā ar ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām un Personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam.

42. Veicināt mācību iespēju nodrošināšanu visiem izglītojamajiem, lai viņi varētu iesaistīties elastīgos izglītības un mācību veidos visa mūža garumā, tostarp, validējot iepriekšēju mācīšanos – arī tādu, kas notikusi gan neformālā un ikdienējā vidē, gan izmantojot elastīgas pieejas, – un arī izpētot koncepciju par Eiropas pieeju mikroapliecinājumiem un tās izmantošanu, tomēr vienlaikus neapdraudot pilnu studiju programmu pamatprincipu sākotnējā izglītībā un mācībās;
43. Veicināt un atvieglot visu bērnu piekļuvi kvalitatīvai pirmsskolas izglītībai un aprūpei neatkarīgi no viņu individuālajiem, ģimenes vai sociālajiem apstākļiem un turpināt īstenot Eiropas kvalitātes sistēmu kvalitatīvām pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmām, tostarp, turpinot ieguldīt pirmsskolas izglītībā un aprūpē, lai tā būtu pieejama lielākam skaitam bērnu un lai paaugstinātu kvalitātes standartus;
44. Nodrošināt otru iespēju, tostarp elastīgas profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas, pieaugušajiem, kuri ir pametuši sākotnējo izglītību un mācības bez kvalifikācijas vai ar zemu kvalifikāciju;
45. Izpētīt iespējas izstrādāt un uzlabot valstu datu vākšanas, uzraudzības un novērtēšanas sistēmas sadalījumā pēc dzimuma un citiem iederīgiem parametriem, kas ļautu dalībvalstīm novērtēt individuālu politikas iniciatīvu ietekmi, tādējādi palīdzot noteikt progresu attiecībā uz taisnīguma, iekļaušanas un panākumu veicināšanu izglītības un mācību sistēmās;
46. Turpināt vajadzības gadījumā izmantot Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūru, lai īstenotu, pārraudzītu, dokumentētu un izplatītu veiksmīgas iekļaujošas pieejas izglītības un mācību sistēmās;

47. Pilnībā izmantot izglītības un mācību iestādēm paredzētos Eiropas sadarbības rīkus, piemēram, platformu *eTwinning*, platformu *School Education Gateway* un Eiropas Pieaugušo izglītības e-platformu (*EPALE*), lai uzlabotu sadarbību un apmaiņu ar informāciju, paraugpraksi un resursiem attiecībā uz taisnīguma, iekļautības un izglītības panākumu veicināšanu izglītības un mācību iestādēs;
48. Visos izglītības un mācību līmeņos palielināt digitālā aprīkojuma un infrastruktūras pieejamību, piekļuvi, piekļūstamību un kvalitāti, savienojamību, atvērtus un digitālos izglītības resursus un pedagoģijas metodes, sniedzot mērķtiecīgu atbalstu, lai visu vecumu izglītojamajiem, kuri atrodas nelabvēlīgā situācijā, un izglītojamajiem ar invaliditāti nodrošinātu praktisku piekļuvi, vienlaikus arī pievērsties vajadzībai attīstīt pamata un padziļinātas digitālās prasmes un kompetences visos izglītības un mācību līmeņos un veidos ar mērķi pilnībā izmantot digitālās izglītības potenciālu iekļaujošākas un panākumus veicinošas mācīšanas un mācīšanās vides veidošanā;
49. Sadarbībā ar citām ieinteresētajām personām nodrošināt, ka skolotājiem, pasniedzējiem, pirmsskolas izglītības un aprūpes speciālistiem, pedagoģiskajiem darbiniekiem un citiem mācībspēkiem, kā arī izglītības un mācību iestāžu vadītājiem visos līmeņos tiek sniegts viss vajadzīgais atbalsts, tostarp nepieciešamā sākotnējā izglītība, ievadišana profesijā un iespējas celt profesionālo kvalifikāciju, lai izprastu un risinātu nevienlīdzību izglītībā un pievērstos personīgajiem aizspriedumiem un neobjektivitātei, veicinātu patiesu iekļautību un panākumus, risinātu daudzveidības jautājumus, veicinātu pienācīgu motivāciju mācībām un nodrošinātu augstas kvalitātes mācību rezultātus daudzveidīgai mērķa grupai. Tas ietver atbalstu pamata un padziļinātu digitālo prasmju un inovatīvu pedagoģisko metožu pilnveidei un sociālo un emocionālo prasmju pilnveidei, vienlaikus veicinot pedagogu labjutību un garīgo veselību;
50. Risināt skolotāju trūkuma problēmu jomās, kur viņu skaits nav pietiekams, jo īpaši speciālajā izglītībā un daudz kultūru un daudzvalodu vidē;

51. Turpināt īstenot 2015. gada Parīzes deklarācijā noteiktās saistības, proti, ar pilsoniskuma izglītību, lai veicinātu aktīvu pilsoniskumu un vairotu iecietību un demokrātisku attieksmi, starpkultūru kompetences, digitālo un medijpratību, kā arī kritisko domāšanu;
52. Saskaņā ar valsts vai reģionālām vajadzībām pilnībā izmantot visus pieejamos reģionālos, valsts un ES finansēšanas mehānismus un programmas, piemēram, "*Erasmus+*", Eiropas Sociālo fondu Plus kopā ar citiem Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, *InvestEU* un jaunās iespējas saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu, lai veicinātu ilgtspējīgus ieguldījumus taisnīgā un iekļaujošā izglītībā un mācībās ar mērķi veicināt panākumus izglītībā visiem;

AICINA DALĪBVALSTIS UN KOMISIJU SASKAŅĀ AR TO ATTIECĪGAJĀM KOMPETENCĒM UN PIENĀCĪGI IEVĒROJOT SUBSIDIARITĀTES PRINCIPU

53. Maksimāli izmantot iespējas, kas pieejamas saskaņā ar jauno stratēģisko satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030), izmantojot atvērto koordinācijas metodi, lai veicinātu apmaiņu ar labu praksi un inovatīvām pieejām attiecībā uz to, kā panākt taisnīgāku un iekļaujošāku izglītību un mācības, kas veicina panākumus, proti, stiprinot savstarpējo mācīšanos un mācīšanos no līdzbiedriem un vajadzības gadījumā veicot izpēti un pētījumus, lai veicinātu uz pierādījumiem balstītu politikas veidošanu, kā arī izplatītu veiksmīgu politikas praksi attiecībā uz taisnīgumu, iekļaušanu un panākumiem izglītībā un mācībās visiem;

AICINA KOMISIJU SASKAŅĀ AR LĪGUMIEM UN PILNĪBĀ IEVĒROJOT
SUBSIDIARITĀTES PRINCIPU

54. Kopā ar dalībvalstīm strādāt pie iniciatīvām, par kurām saistībā ar Eiropas Prasmju programmu un Eiropas izglītības telpu Komisija ir paziņojusi Digitālās izglītības rīcības plānā 2021.–2027. gadam, kas uzlabos taisnīgumu, iekļaušanu un panākumus izglītībā un mācībās, kā arī Stratēģijā par bērna tiesībām, Personu ar invaliditāti tiesību stratēģijā 2021.–2030. gadam un Rīcības plānā Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanai, tostarp Garantijā bērniem;
55. Strādāt pie iniciatīvas, kuras mērķis ir kopā ar dalībvalstīm izstrādāt politikas norādes par to, kā samazināt vājos sasniegumus un paaugstināt vidējās (vai līdzvērtīgas) izglītības un mācību iegūšanu, sekmēt kompetenču līmeņa paaugstināšanu, atsaistīt izglītības iegūšanu no sociālekonomiskās izcelsmes un novērst jauniešu bezdarbu;
56. Īstenot stratēģisko dialogu ar dalībvalstīm, koncentrējoties uz augstas veiktspējas digitālās ekosistēmas izstrādi, kā arī digitālo prasmju un kompetenču uzlabošanu izglītības un mācību digitālajai pārveidei;
57. Formulēt politikas norādes dalībvalstīm par mācībām tiešsaistē un attālinātām mācībām pamatizglītībā un vidējā izglītībā, lai palielinātu skolas izglītības iekļautību un elastību un uzlabotu plaša kompetenču spektra apgūšanu visiem izglītojamajiem;
58. Atbalstīt sadarbību starp attiecīgām Eiropas, valstu un reģionālā līmeņa ieinteresēto personu organizācijām un par izglītību un mācībām atbildīgajām dalībvalstu iestādēm, lai tās varētu kopīgi dot ieguldījumu politikas ieteikumos par inovatīvām un daudzdisciplīnu mācīšanas un mācīšanās pieejām attiecībā uz pamatprasmēm;

59. Jautājumā par taisnīgumu attiecībā uz visu izglītojamo piekļuvi, iekļaušanu un panākumiem izglītībā un mācībās, sadarbojoties ar dalībvalstīm, uzlabot sadarbību ar attiecīgām Eiropas iestādēm un aģentūrām, piemēram, Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūru, un attiecīgām starptautiskām organizācijām, piemēram, Eiropas Padomi, ESAO, Apvienoto Nāciju Organizāciju un *UNESCO*;
60. Pamatojoties uz Rādītāju un kritēriju pastāvīgās darba grupas ekspertu atzinumu un izmantojot šo atzinumu, strādāt ar priekšlikumiem par iespējamiem rādītājiem vai ES līmenī noteiktiem mērķiem taisnīguma un iekļaušanas jomā;
61. Izpētīt iespējas pilnveidot un uzlabot Eiropas datu vākšanu, proti, *Eurostat* ietvaros, lai atvieglotu to politikas iniciatīvu un pasākumu novērtēšanu, kas veicina taisnīgumu, iekļaušanu un panākumus izglītības un mācību sistēmās visā ES, vienlaikus neradot papildu slogu dalībvalstīm;
62. Ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm izmantot ekspertu grupu jautājumos, kas saistīti ar kvalitatīviem ieguldījumiem izglītībā un mācībās, lai izpētītu, kā efektīvi un lietderīgi ieguldījumi cilvēku kompetencēs un infrastruktūrā varētu palīdzēt veicināt taisnīgumu un iekļaušanu izglītībā un mācībās;
63. Sasaukt ekspertu grupu, lai izstrādātu priekšlikumus stratēģijām, ar kurām radīt atbalstošu mācību vidi grupām, kurām ir lielāks nepietiekamas sekmības risks, un priekšlikumus stratēģijām labjutības atbalstīšanai skolās;
64. Sasaukt ekspertu grupu, lai pievērstos digitālās pratības veicināšanai un dezinformācijas apkarošanai, kam ir izšķiroša nozīme drošas, iespējām bagātas un iekļaujošas tiešsaistes pieredzes radīšanā visiem.
-

POLITISKAIS KONTEKSTS

1. Padomes secinājumi par stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā ("*ET 2020*") (2009. gada 12. maijs)
2. Padomes Ieteikums par politiku, lai mazinātu mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu (2011. gada 28. jūnijs)
3. Padomes Rezolūcija par atjaunotu Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem (2011. gada 20. decembris)
4. Padomes Ieteikums par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu (2012. gada 20. decembris)
5. Deklarācija par pilsoniskuma un kopējo vērtību – brīvības, iecietības un nediskriminācijas – veicināšanu ar izglītības palīdzību (Parīze, 2015. gada 17. marts)
6. Padomes un Komisijas 2015. gada kopīgais ziņojums par stratēģiskas sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā ("*ET 2020*") īstenošanu – Jaunas prioritātes Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (2015. gada 23. un 24. novembris)
7. Padomes secinājumi par priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas mazināšanu un panākumu skolā veicināšanu (2015. gada 15. decembris)
8. Padomes Ieteikums "Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem" (2016. gada 19. decembris)

9. Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi par iekļautību daudzveidībā, lai nodrošinātu augstas kvalitātes izglītību visiem iedzīvotājiem (2017. gada 17. februāris)
10. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Skolu attīstība un izcila mācīšana – lielisks pamats dzīvei" (2017. gada 30. maijs)
11. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas identitātes stiprināšana ar izglītību un kultūru" – Eiropas Komisijas ieguldījums vadītāju sanāksmē Gēteborgā (2017. gada 17. novembris)
12. Padomes Ieteikums par to, lai veicinātu kopīgas vērtības, iekļaujošu izglītību un Eiropas dimensiju mācīšanā (2018. gada 22. maijs)
13. Padomes secinājumi par virzību uz redzējumu par Eiropas izglītības telpu (2018. gada 22. maijs)
14. Padomes Ieteikums par to, kā sekmēt augstākās izglītības un vidējās izglītības un mācību kvalifikāciju un ārvalstīs pavadītu mācību periodu rezultātu automatisku savstarpēju atzīšanu (2018. gada 26. novembris)
15. Padomes Ieteikums par visaptverošu pieeju valodu mācīšanai un apguvei (2019. gada 22. maijs)
16. Padomes Ieteikums par kvalitatīvām agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes sistēmām (2019. gada 22. maijs)

17. Padomes Rezolūcija par Eiropas izglītības telpas turpmāku attīstīšanu nolūkā atbalstīt uz nākotni orientētas izglītības un apmācības sistēmas (2019. gada 8. novembris)
18. Padomes secinājumi par Eiropas skolotājiem un pasniedzējiem nākotnei (2020. gada 9. jūnijs)
19. Padomes secinājumi par Covid-19 krīzes pārvarēšanu izglītības un apmācības jomā (2020. gada 16. jūnijs)
20. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas Prasmju programma ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai" (2020. gada 1. jūlijs)
21. Savienība, kurā valda līdztiesība: ES rasisma apkarošanas rīcības plāns 2020.–2025. gadam (2020. gada 18. septembris)
22. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Eiropas Izglītības telpas izveidi līdz 2025. gadam (2020. gada 30. septembris)
23. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Digitālās izglītības rīcības plāns 2021.–2027. gadam. Izglītības un apmācības pārveide digitālajam laikmetam" (2020. gada 30. septembris)
24. Padomes Ieteikums par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai (2020. gada 24. novembris)
25. Padomes secinājumi par digitālo izglītību Eiropas zināšanu sabiedrībā (2020. gada 24. novembris)

26. Osnabrikas deklarācija par tādu profesionālo izglītību un mācībām, kas veicina atveseļošanu un taisnīgu pārkārtošanos uz digitālo un zaļo ekonomiku (2020. gada 30. novembris)
 27. Padomes Rezolūcija par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030) (2021. gada 18. februāris)
 28. Personu ar invaliditāti tiesību stratēģija 2021.–2030. gadam (2021. gada 3. marts)
 29. ES stratēģija par bērna tiesībām (2021. gada 24. marts)
-